

RESPUNSU

*La corespondinț'a din Moldova, 16. Iuliu a. c.
suscrisă de D. G. Sion.*

Din Banatu 2. Augustu v. 1855.

Corespondinț'a banatiana din „Telegrafu romanu“: de suptu N. 52 a. c. atingutoria si osenditoria de litere si cuvinte latine, ca ceva ce nu e prea de miratu pe-aiici, unde elementulu romanu, spre a se emancipa de suptu impilarea celui slaveno-serbescu se afla in lupta necontenita, nu me aru fi induplecatu la acestu respunsu, daca onorat. D. G. Sion in susu laudat'a corespondintia nu atingea pre toti banatiani cu cuvintele aceste: „Noi nu acceptamu se vedemu pre fratii banatiani atatu de inapoieti in idei, si atatu de fanatici pentru doctrine seci, s. a.“ Eaca dara Domnule respunsulu provocatu.

Corespondinț'a aceea banatiana — precumu se vede, e unu fetu alu publicatorulu de felulu acesta din „Telegr. rom.“ si din nou-nascutululu si cu celu mai maretu nume indiestratulu jurnalulu alu Dv. Romani'a literaria, care si a luat'u dora de devisa deslegarea problemei literaturii romanesci, si apropierea si unirea tuturor feluritatorulu, ca toti dacoromanii se aiba o unica limba si literatura.

Da, sfasiari de pareri asupra culturei si asupra litereloru se vedu a fi in tote partile romanimeii, dora mai multu cu scopulu de a afla prin dispute si critice calea cea adeverata. Dar ca pretutindeni, apoi si pe-aiici se afla si de aceea romani neromani, carii se baga in disputa numai cu scopulu de a turbura, de a desbina, a sustienea starea de acumu a orbecarei si cu alte cugete . . . . — Acést'a imparechiere preste totu se datéza mai de multu, dar eu asi dice ca mai vertosu dela anii doreriloru, revolutiunea natiunalitatiloru; ear' pentru noi

romanii austriaci neuniti mai urmara dupa aceea conferentiele episcopiloru nostri la Viena, apoi sinodulu loru la Carlovitiu spre alegerea episcopiloru pentru diecesele atunci vacante, din care una fiindu cu totululu romana, ear' celelalte duce mai multu romane avendu forte pucini serbi, pote ca voru fi avutu ceva svatu in privinti'a romaniloru si a litereloru s. a., caci nu multu dupa acést'a urma esirea siesi contrarieloru ordinatiuni: de o parte a patriarcului serbescu catre consistoriulu Aradánu*) si a episcopului Bucovinei Eugenie**) catre clerulu seu ambe sunatorie: „ca preotii daca nu vreu se fia aspru pedepsiti, trebele sale oficiale, rugamentele romanesci scrise etc. catra consistorie neci de cumu cu litere latinesci, ci cu slovele si ortografia besericésca se le scrie; ear' de alta parte ordinatiunea mai inalta, ca in scolele natiunale romanesci se se propuna spre invetiare si literele latino-romanesci.***)

Vediu ca voiu se facu vorbe multe la o corespondintia scurta. Asiu dori atata a desluci lucrulu acesta, ca D. Sion se se convinga, cumu ca dela acelu unicu corespondentu a face inchiere la toti romanii banatiani, a crede ca acestia aru fi fanatici pentru doctrine seci, si ca aru fi inversiunati asupra latinismului s. c. l., acést'a aru fi o gresiela — aru insemna a cunosce reu pre romanii banatiani si starea loru, a nesci luptele si jertfele loru pentru natiunalitate, pentru limba si literatura.

*) Vedi Fóiea liter. N. 31 1851.

**) Prin inscriisulu seu din 16/28. Iuniu 1852. Mi se pare ca si eppii banatiani deacumu au facutu asemenea. —

***) Despre ordinatiunea acést'a numai ce amu auditu, ca esista, dara cuprinsulu mai pelargu si datulu ei nu mi sunt cunoscute.

Opiniunea corespondentului acelaia, — pre care mai ca l'asiu pote gaci, nu numai ca nu e publica seu generala in Banatu, ci cutediu a dice, ca e numai a Dsale si a consociloru, carii inse cei mai multi sunt straini, ear' cei mai pucini romani renegati, lingusitori, mercenari, toti instrumente ale privilegiatiloru nostri domni, carii plini de mila catra noi seracii si prostii ne prevenire cu o nóua miloserdia de a ni se da ei insii-fara a ne mai intrebá, — numai asia din dragoste fratiésca — de dascali in literatura si cultur'a nóstra, lasandu pre sém'a nóstra a ne ingrigi de alta co. . . . . —

Aceea ce Dta Domnule Sion numesci idei paradosale, adeca: de a stá crucisiiu, curmedisiiu pe-lunga slovele cirilice si pe lunga serbie de fric'a: nu cumva prin cuvinte si litere latinesci se ni se latinisedie si relegiunea, — aceea a esitu mai antianiu din crerii serbiloru, cari sciu bine cumuca liter'a n'are nemica a face cu legea si cu dogmele; dara ei voru se intrebuintiedie masc'a acest'a spre scopulu loru celu mare, care romanii cirilicesci, cei de ei crescuti, ademeniti si desnatiionalisati nu lu cunoscú, neci nu au grigia de elu, era cei ai litereloru si ai natiunei lu cunoscú forte bine si cugeta la elu cu infiorare. Nu de pucine ori amu auditu serbi vorbindune: „vedeti fratiloru, ca noi avemu totu aceea lege, acelasi botezu, aceeași cuminecatura, aceleasi slove s. a. Noi suntemu si o natie, ca sangele ne este amestecatú prin casatorie s. a. Neci o descliniire nu este între noi, afara de aceea ce o facu privilegiele: Patriarchatu si voivodatu serbescu caci sunt din Serbia; episcopii alesi din Serbi, dar cei din Versietiu si Timisiora cauta se scie vorbi si romanesce; monastirile serbesci, caci sunt fundate de serbi*). Dare noi cu tote acestea lasamu cateodata se treca dela noi la voi: cine nu scie ca sau facutu si se facu si din romani archimandriti si episcopi. Si cu ce ne respatescu romanii acésta bunetate a nostra? — Cu o recéla, carea pre di ce merge totu se mai marcesce, cu ne'ncredere, ura, cari slabescu legatur'a dragostei dintre noi si ducu la desbinare; multi din romani au si inceputu acésta, smintindu si pre

altii — cu form'a scrierei, ca scriu cu litere ca unitii si si latinescu limb'a s. a. Acésta e o nebulnie si unu reu mare; o nebulnie, caci limb'a romanesca nu se póte scrie cu litere latine; unu reu mare; caci literele si vorbele latine potú se fia punctu de trecere la beserica latina s. a. s. a.“ Cate odata între ai sei se scapa de amenintia cu panslavismulu.

Din tóte acestea poti vedé acumu Dle, unde ai se cauti fanaticismulu pentru doctrine سعی, inversiunarea in contra latinismului si temerea, ca prin adoptarea litereloru si cuvinteloru latinesci ni se va latinisá si relegiunea. Noi banatianii dieu acestei intemplari nu'i mai ducemu fric'a. Literele latinesci, care acumu dupa form'a ce au se chiama si sunt romanesci, nu ale unitiloru ci ale tuturoru romaniloru fara descliniire cu tóte neobositele incercari de impedeare ale archiereiloru au si inceputu a se introduce prelanga cele cirilice in scótele nóstre, si nu sentimu a se clatina temeli'a besericei, póte ca o spriginu pre acesta slovele anca nealungate slavonesci de prin cartile ei, care deocamdata se suferu aci, pana candu va veni rendulu si la ele*). Dar ce dicu omenii nostri despre literele aceste latine-romanesce? Se tacu despre cei mai descepti, carii pretutindeni le primescu cu insufletire, insusi poporulu cu clerulu impreuna, daca aru fi provocatu serbatoresce a si alege liberu una din duóe: remanerea si de aci nainte pe lunga semnele de scriere greco-serbesci, au adoptarea aloru sale strabune; elu ne'ndoitu s'aru dechiará pentru ceste din urma. Eaca caus'a acestei simpatie: ca sunt literele romaniloru, ca le au intrebuintiatu si pana acmu mai multi din invetiatiiloru, ca le intrebuintiadia tóte popórele cele cu romanii dupre sange in fratite, ca literele n'au nimica a face cu relegiunea, ca sunt mai cuviintiósé limbei romane, mai inlesnitorie de cultura ei, ca prin ele neam póte face mai cunoscuti si si mai respectati inaintea altoru popóre mai civilizate, ca ele sunt literele civilizatiunei, prin care

---

*) Camu de vreo 30 ani au inceputu romanii banatianii — daru nu petutindeni — a scóte din besericele loru vorbele slavonesci cele mai insemnate, precumu: blagoslovenia s. a. si ale suplini cu de cele romanesce, sunt inse si de acele locuri, unde si astadi asculta romanii s. liturgia in limba slavenesca. —

---

*) Cine póte dovedi, cumu ea n'au contribuitu la zidirea loru si romanii? Ce diceti de monastirea din Sremu, ce are diploma romanesca din Argisiu?

ne am putea scapa anca si de invinuirea serbiloru: ca nu avem literatura propria, ci ne cultivam cu slovele lor s. a. s. a.

Eu crediu ca si Diale Domnule ca unui literatu renumitu si probatu natiunalistu nu voru fi cu totulu necunoscuta aceste idei ale romaniloru banatiani. Cele intemplate in Logosiu pentru inscriptiunea cu litere pre crucea din piatiu si deunadi in Temisiora cu steagulu besericescu, si mai altele pre altunde, ca celui ce citești „Gazeta Trans. ti sunt anca in próspera amintire. — Daca socotesci ca numai romanii banatiani seșguri din tóte romanimea sunt mai reu vediuti de sórte: lasati siesi insisi fara conductoru, fara episcopi romani, fara patroni — numai unu avemu — fara intielegentia numerósa, catu de pucinu concentrata si in cointielegere lecratoria, fara scóle nationale mai inalte s. a. s. a, atunci ei nu sunt a se socoti asia tare inapoiéti in idei.

Iar' in catu pentru latinismu si latini, de cari striga corespondintulu banatianu inspaimentatu „ca se lu feréasca Ddieu“, daca are voie, citeșca Dsa intraltele mai alesu ceea ce au scrisu renumitii si in comunu stimatii nostri literatori D. Cipariu anca ja a. 1838 si D. Baritiu a. t. in Fóia liter. N. 44. Pucine aieptari pentru latinirea limbei nóstre“. Aceste crediu ca i voru placé, dar caute si Dsa a le urma intocma, si nu se iniepte asupra latiniloru, carii nu i facu nemica.

In capetu noi cei ce cu literele voimu reulu romaniloru, amu roga pre acei domni straini, carii nechiamati se verescu cu sila a ne fi dascali de gramateca si literatura, ca de catu se se faca de risu cu acésta, mai bine se caute cumu aru póte dá conatiunatiloru sei si a intruduce in scolele loru poporale o gramateca a limbei serbesci, caci serbii austriaci, in catu sciu eu, nu si invétia limb'a in scóla din gramateca. Dar acésta s'aru chiama nou-tate, si besericanii nu su prea iubitori de nou-tati si de reforme neci chiaru in limb'a loru. Muscalii invétia prin scólele loru a, be, ve: daru penru asia ceva pe aice aru strigá besericanii, ca legea le eate in periclu.

Anca o vorba si catre fratii mai deșartati, carii dicu, ca numai cu slovele ne potemu lumina si mantui. Pentru Ddieu! si se fia cu potintia, ca Dv. din adinsu se aperati caus'a intunerecului adusu asupra-ne de fanaticismulu relegiunariu, se jertfiti bun'a cointielegere machinatiuniloru reu voiitorie,

se nutriti ur'a imprumuta si pre sém'a venitorimeii nevinovate, carea in loculu urei urgisite aru fi se mostenésca sant'a legatura a iubirei fratiesci, unita si intemeiata cu literatura si cultura.

Dara viu e Domnulu! aceste trei, care sunt devis'a nostra, le va duce in deplinire anca generatiunea de facia cu tóte metechnele amagitoriloru; — santienia causei nóstre si bravii barbati ai natiunei ne dau spre acest'a cea mai buna garantia. Noi ne amu juratu cá si fratii nostri din Ardélu, cumu ca nu ne vomu uri intre noi mai multu pentru interesulu altora. Bunu e Ddieu! va veni tempulu, unde paretele de vrajba se va surpá, si preste ruinele lui vomu intende unulu altuia manele si ne vomu imbraciosia ca fratii si ca fii aceleiasi mame préiubite, prescumpe!! — Fia ca acelu tempu doritu se lu fimu ajunsu! Fia ca supt gloriesculu sceptru si prin sublimulu simbolu „cu puteri unite“ alu cavalerescu lui si liberalului nostru imperatoru Franciscu Iosifu I. se se readune, redice si intaresca se se emancipeze si intemeieze incatenat'a literatura si cultura a romanului. Fia cá gloriosulu nume Franciscu Iosifu sa se amintésca ca Regeneratoru alu romaniloru de urmatorimea nóstra, — fia, fia!!

Unu gr. resariteanu, pentru banatiani.

MISIUNEA IUNIMEI, IN SPECIE A CELEI ROMANE.

Viétia are facia seriosa. — Acestu adeveru juniloru nici candu se nu-lu seuitati! — In epoch'a juniei tóte voru da mana, ca acestu adeveru se-lu acopere dinaintea ochiloru vostrii, precumu: usioratarea mintei, — velu roseu, ce silu creadia fantasiea despre viitoriu, ne'ntreupt'a lingusire a sociloru, petreckerile, ce din tóte laturile vesuridu. — Cu atatu mai virtosu dara ve lipiti de atinsulu adeveru, ca nesciintieloru vostre se da o desevisrit'a direptiune. In deminetia junetieloru vóstre priviti spre seriosa epocha a vietiei! De multe ori ati pututu audi: ca junetiele sunt timpulu seminaturei. — Din acestu punctu de vedere cu adenca seriositate se cercetati de voiti canduva a secera ca se resciti, ce debue acumu se seminati.

Ajungendu la etatea maturitatii, veti dori a fi membrii folositori societatii omenesci. Spre aceasta se ceru indemanare, si felurite cunoscintie, aceste

se le castigati! — Decumva fiitoriulu vostru statu oftédia o perfeptiunare in sciintie, atunci cu neas. temperatu zelu se nesuiti spre densa! Castigative inse adeverat'a sciintia, nu straina de relegiune, si care sta in contrástu cu presentulu; castigative sciintia de spirtulu inaltu alu crestinatatii insuflate, paditive de imaginatiuni; aceste vedescu nesciintia, si insielatiune de sine. — Omulu — in adeveratulu intielesu alu cuventului — scientificu — cunosce, ca sciintia lui in multe privintie e scadiuta, si ca fara de capetu ei remane multu de a invetiare. — Fugiti de sciintia unilaterală, acestu pecatu alu evului nostru. Din tóte partile resuna, ca indigintiele evului presinte sunt multu mai mari, de catu ale ori carui trecut; ca cultura científica au ajunsu la noi gradu atatu de inaltu — ca nici candu — in dilele nóstre. — Se nu ve amagiti inse; ca nu-i totu auru ce lucește; adeverata sciintia e rara; — cele mai adese ori carii se sumetiescu cu densa, din multe sciú ceva, nimicu inse fundatu. Tocma pentru ca indigintiele evului nostru sunt feliurite, fundamentalitatea se rari; depredarea timpului si defeptulu energiei deduce la superficialitate. Acestu reu cu totul nu-lu veti puté incungiura, se nu-lu mariti inse prin colucrarea vóstra. — Sunt cutari rami de sciintia, fara a caroru cunoscere este cu neputintia a se deprinde fundatu. Acei rami inse, ce iati alesu de objetu principalu alu deprinderiloru vóstre, cu puteri unite ei cultivati. — Vetí da de omeni, a caroru feliurita si stralucita cunoscintia va atrage mai multu atentiunea lumei, ca a vostra mai adenca, mai fundata, si mai seriosa sciintia. Se nu ve amagiti, nici se acopere ochii vostrii velulu sumetiei, si alu lustrului abatenduve dela cariera, spre care vau calausitu o alegere bine cumpanita. Ceea ce inse impregiurarile si relatiunele ve iérta, invetia a fundatu invetiatile; nesocotindu cumu va se ve fia canduva de folosu. — Voi nu ve nunosceti cariera vietiei; o cunosce numai celu ce din inceputu au desemnat'o pentru voi. Atare cunoscintia, atare deprindere, pe care voi numai jucanduve ati castigat'o, orecandu in mana aceluiasi va fi midilocu pentru usiurarea diregatoriei vóstre celei grele, aratanduve naintea lumei ca pe nisce membrii folositori ai societatii omenesci.

Nu socotiti inse, ca ati deslegatu problema junetieloru, propasindu dupa putintia pe calea sciintiei si a cunoscintieloru. Multu mai mari, mai importante indigintie sunt impreunate cu epocha ju

netieloru din partea culturai morale — a educatiunei. De acestu cuventu „educatiune“ se nu ve spai-mentareti, si nu credeti ca educatiunea vostra sau finitu cu esirea de su mana educatoriloru. — Educatoriulu candu lasa pre june a esi in larga lume, cu totu dreptulu iar' puté dice: „Acumu ai invetiatu cumu debue se te educi, mergi, si te educa pre tine insuti“. Caci insusimile, ce se oftedia spre acurata deplinire alu statului, nu tóti sile castiga in cerculu angustu a familiei, seu scólei. Aci se pune numai fundamentulu; conuarea inceputului se amana pe timpuri mai tardii. (Va urma.)

ЕПІСТОЛА XXX.

Търнівъ 12. Септемврие 1855.

Дн 5 Септемврие амъ плекатъ дела Парисъ не дрѣтѣлъ де феррѣ, ші сеара ам ажвнѣ ла Лион. Дн 5. Септемврие ам виситатъ ачеастъ четате комерциалъ, каре франчесіи о пѣмескѣ а дѣва дѣпъ Парисъ. — Знверситатеа ера днкисъ, еаръ ла личѣз ам нимеритъ токма ла есаминиле че фъчѣз елевіи карі се препарасеръ пентрѣ скѣла політехникъ, ші ам асістатъ ла дѣнселе къ плъчере. — Дела Лион ам плекатъ къ карѣлъ ізте, ші ам трекѣтъ Алпіи не дрѣтѣлъ не внде аз трекѣтъ Аннівал дн Італіа (престе мѣнтеле Ченісіѣ). Съмѣтъ димінеада ла 8 ѓре ам ажвнѣ дн Търнівъ, — зі днсемпатъ дн історіа ачестеі капітале, днтр' ачѣастъ зі се ливѣръ Търнівѣлъ де франчесіи (1706), — тѣте висерічїле рѣсзназ де де Тедеум. Търнівѣлъ есте зна дїнтре чѣле май фрѣтѣсе ші май регѣлате четѣдї але Езропей. Тѣте стрателе сѣнт лініи дрѣнтѣ че се днтрѣтаіе дн знгїзрі дрѣнтѣ. Латвріле лорѣ фортѣзъ портїчі снаціоші, пре карі се пѣте прїмѣла отѣлъ къ тѣтъ комодітатеа дн тїмпѣ де плоіе сѣз де пїнсѣре. Каселе сѣнт тотѣ атѣтеа палатврі дн днделесѣлъ чѣлѣ адеврѣтѣз алѣ къвѣнтѣлї. О знверситате рѣснїтѣ ші мѣлдіне де інстїтѣте літераре ші артїстїче днфрѣтседеадѣ капїтала Піемонтелї, каре се пѣте нзмі къ дрѣнтѣлъ чептрѣ мїшкѣрїи штїентїфіче дн Італїа. Амїкѣлъ мѣз, преа-днвѣдѣтѣлъ Giuvenale Vegezzi Ruscallo, тѣ фѣлѣ къпоскѣтъ къ персоналїтѣділе карі ре-прѣсентѣз дїверселе ратврі але штїїндѣлорѣ дн Піемонте. Ез ле сѣнт даторїз мѣлѣ рекзнш-тїндѣ пентрѣ фрѣдеаска днвѣрѣдошаре, ші мї парѣ рѣз къ тїмпѣлъ чѣлѣ скѣртѣ нѣ тѣ іартѣ де а

петрече mai тълъх дитре джипии престе дозе зиле плекъ ла Ценза ши де аколо пе маре тъ воиз дъче ла Рома.

ЕПИСТОЛА XXXI.

Ценза, 16. Септемврие 1855.

Амалтъери ам венитъ пе дрѣтълъ де фертъ де ла Търинъ ла Ценза, капитала веки репъбличе къ каре амъ фостъ дѣ релъчизни комерциале дѣ евълъ де мизлокъ. О че четате минъпатъ! Еа се дѣтінде ка зпъ амѣтеатръ дѣпрецирълъ зпѣи портъ вастъ, каре се ашьръ прип дозе арѣини (Moli) дѣконтра валърилоръ тѣриі лигъриче. Дакъ Търинълъ свѣрпінде де мѣрарене спектакорѣ прип регларитатеа са, апоі Ценза дѣл дѣкѣнтъ прип инфинита са вариетате. Аичи пѣсълъчизнеа локълѣи, пе полеле мѣнтелѣи че се дѣтінде пѣпъ дѣ маре, ши зидѣреа каселоръ дѣпъ дѣтѣмпларе продъсеръ о перрегларитате дѣфѣрикошатъ. Нимика нъ есте mai дѣкѣнтъторѣ де кѣтъ контемплареа четъдѣи дѣн гѣра портълѣи; грѣне де касѣ, вастелле, вѣсеричи, грѣдини се дѣтінде пѣпъ дѣ вѣрфълъ мѣнтелѣи, Мѣлѣдѣме де палатѣри къ дѣсетпаре историкъ тоте де марѣре, adornѣзъ четатеа. Еъ амъ вѣситатъ mai тълъте дѣнтре дѣнселѣе, ши амъ рѣмашъ зѣмитъ де фѣрѣсѣдѣеа лоръ ши де монъментеле че се афълъ дѣтѣрѣнселѣе. — Ценза арѣ о зпѣверситате ши 4 вѣблиотечѣи, Архивеле еи сѣнтъ богате де матерѣе историкъ, ши тревъе съ се афеле тълъте докѣменте атингъторѣ ши де дѣрѣле нѣостре. Дакъ м'ар ѣерта скъргѣмеа тѣмизълѣи, нъ ши ашъ кѣрѣда остенеала сѣре але спълъбера. Амъ афлатъ ѣменѣи фѣрте амавилѣи, карѣ м'ар серви вѣкѣроши. — Дѣнтре театѣри, Карло Фелѣче есте челъ mai маре ши mai фѣрѣмосъ. А сеаръ ам фостъ ла комедѣа „Дъчесса ши амѣкълъ.“ Акторѣи аз ѣѣкѣтъ вѣнишоръ, ѣаръ спектакорѣ аз фостъ пѣдѣинѣи. — Дѣнтре вѣсеричѣи, Ст. Карѣнианъ есте чеа mai маре, зидѣтъ дѣпъ моделълъ съпѣтълѣи Петѣръ дела Рома, къ зпъ органъ минъпатъ, — апоі Ст. Лоренѣзъ катедрама четъдѣи, веке, дѣ стѣлъ готѣкъ-ѣталѣанъ. Астъзѣи ла 12 ѣре амъ асѣстатъ дѣтѣрѣнса ла Tedeum пѣнтѣръ лъареа Севастополѣи. — Ла 6 ѣре плекъ къ навѣа де вапоръ Марѣа Антонѣета сѣре Лѣворѣн ши де а коло ла Чѣвѣта-вѣкиа. Марѣа лигъстѣкъ се веде липѣштѣтѣ; нъ штѣзъ дакъ нъ тълъ ва тракта ка чеа бѣритѣниѣкъ. Дакъ воиз съпѣна къ вѣада, вълъ воиз mai скѣриѣ!

А. Т. Л.

ТЕАТЪРЪЛЪ НАЦИОНАЛЪ ДѢН БЪКЪРѢШТИ.

Ази дѣтѣр'о паѣизне, дѣ липъсъ де скѣле, де жѣрпале ши де преодѣи еванѣелѣичѣи, театѣръ сѣнгъръ аръ mai пѣтеа ажѣта скъзълъжѣтълъ ачелора, кѣндъ аръ ѣи лъатъ съвъ протекѣдѣзнеа патѣрпъ ши сѣнчеръ, а гѣверпълѣи: кѣндъ адѣкъ, гѣверпълъ аръ фѣче дѣн театѣръ о рѣмѣръ пѣвлѣкъ, дѣкѣтъ акторѣи съ нъ mai ѣие ниште комѣдиѣнѣи амъвлѣнѣи, ка дѣ тѣмизълъ лѣи Моллиѣре, жѣкѣрѣа примълѣи шарлатѣнъ, чѣ ниште фонѣдѣиѣнѣи пѣвлѣичѣи, ка профѣсорѣи. Даръ пѣнтѣръ ачѣста тревъе о скоалъ фѣлармонѣкълъ.

Дѣтѣр'адѣвѣръ, каре е дѣнѣта театѣрълѣи? А лътѣина пе оаменѣи; вѣчѣиндъ вѣчѣилъ ши рѣдикѣлълъ, ши дѣкѣзълънѣндъ Вѣртътеа; теагрълъ даръ е о скоалъ де моралъ практикълъ; ши, ка аѣтѣелъ, мѣрѣтѣ о соарте mai вълъ, демпъ де сѣпѣрѣтълъ секолълѣи ши де пѣвлѣкълъ ромънъ де ази. Акторѣи атѣнѣи аръ ѣи ниште дѣвѣдъѣторѣи, карѣи, зпѣндъ талентеле черъте де счѣпъ къ о фѣрѣмосъ конѣвѣтълъ, аръ пѣтеа дѣнселѣа аморълъ пѣнтѣръ фѣрѣмосъ, вълъ ши фолѣосѣторъ: стѣма кѣтѣре Вѣртъте ши ѣра пѣнтѣръ Вѣчѣз. Че ефѣктъ аръ фѣче зпѣакторъ вѣчѣосъ, зпѣ фѣнѣариѣтъ счѣлерѣтъ, каре аръ жѣва пе счѣпъ рѣлълъ лѣи Бѣртъсе, алъ лѣи Сократъ ѣри алъ лѣи Мѣхѣилъ Вѣтеазълъ? Ефѣктълъ че аръ продъѣче дѣскърсѣрѣле лѣи Demostene ши але лѣи Сѣнт-ѣуст дѣ гѣра Neponѣлоръ ши Тартъфѣлоръ.

Локълъ театѣрълѣи ромънъ дѣн Бѣкѣрѣшѣи есте зпѣлъ дѣн чѣле д'ѣнтъзѣи дѣн Еъропа чѣвилѣсѣтълъ; дѣпъ че е зпѣ темпълъ фѣръ преѣтъ ши фѣръ органѣе? О Арпъ фѣръ коарѣе, кѣтълъ амъ зѣсъ дѣн Солпѣетълъ постѣръ пѣнтѣръ Дѣ. Мѣлло. Астъ арпъ (Театѣрълъ) арѣ ази о сѣнгъръ коарѣдъ армонѣосъ, Домпъ Мѣлло; дѣпъ еа сѣнгъръ нъ поате продъѣче армонѣе комплетъ. Дѣн Мѣлло аръ форма къ тоате аѣтеа, дѣ скъртъ тѣмпъ, о вълъ трѣпъ де акторѣи; провълъ, чеа ѣмпровѣсѣтълъ де Дѣтѣнѣалѣи къ ѣкѣсѣзнеа пѣселелоръ жѣкѣте пе счѣна театѣрълѣи векиъ; даръ че поате фѣче Самсон фѣръ пѣръ? Ка кѣтълъ аръ прѣтѣнде чѣнева дела зпѣ дѣндѣторъ чѣлевѣръ съ даѣде къ пѣчоареле легѣте.

Астъзѣи авѣтълъ дѣн Бѣкѣрѣшѣи доъ трѣне рѣтѣне, зпа съвъ дѣрекѣдѣзнеа Домпълѣи Караѣеалѣи, алѣта съвѣт а Домпълѣи Мѣлло; ши къ тоате къ акторѣи чѣи mai вълъи (чѣи веки) фѣгъреазъ дѣн трѣпа Дѣлѣи Караѣеалѣи, Домпъ Мѣлло дѣпъ къѣде аѣлаѣ

дела пълнели дотрѣзъ; не кѣндѣ ачела нѣ се-
чере adesea de кѣтъ вѣкете de мере коанте ши
кѣзѣни de чеапѣ.

— Де че оаре?

— Пентрѣ къ, зиче опинизнеа пълнѣкъ (ши еѣ
нѣ сѣнт аичи декѣтъ ехо алѣ опинизнеи пълнѣче) пен-
трѣкъ цѣнта Длѣи Караѣеали нѣ есте декѣтъ а з р ѣ л ѣ ;
ши ори знде интрѣ ачестѣ металѣ, сѣнгѣрѣ се ес-
кѣзде ори че повѣле sentimente, ори каре дѣвѣзѣ-
тѣцѣри ефикаче ши трѣзмѣзѣри адевѣрате ши дѣра-
виле. Апои, invidia, — — дѣлѣ фаче не Dom-
нѣл Караѣеали рѣдикѣл ши диспредибилѣ, фѣкъндѣл
недрентѣ ши интригантѣ. Прѣвѣ: мѣканеле фелѣрите
пентрѣ а ѣсѣла не Домнѣ Мѣлло, ши а дѣкѣде
зшѣде театрѣлѣ челѣи нѣоз, атрѣгѣндѣи, кѣ тѣж-
лоаче ѣесѣитѣче, не дѣлетанци че ворѣ аи дѣтѣнде
тѣна. Девѣнѣи, прѣн арта са несѣратѣ, дѣтѣтѣ-
латѣ „Акторѣлѣ ла Моши“, Днѣ Караѣеали ши а
арѣгатѣ арама: врѣндѣ а пѣкъли не Днѣ Мѣлло, са
пѣкълитѣ не сѣне дѣсѣшѣи; ши пѣвлѣкѣл, дѣшпар-
дѣлѣл, а фѣкътѣ съ плоѣ несте капѣлѣл аиторѣ
лѣи о плоѣе abundantѣ de фѣзере мерѣтате; дѣсѣ
лѣораторѣи Вѣделѣлѣи de аѣрѣ аз епѣдерма гроѣсѣ;
ши сѣдѣделе саркастѣлѣи нѣ петрѣндѣ прѣнтрѣ
ѣнса . . . .“

Дѣнтрѣ адевѣрѣ, Домнѣл Караѣеали, кѣ маѣ
пѣдѣнѣ егѣистѣ, кѣ маѣ пѣдѣнѣ invidia ши фѣлар-
дѣриѣ, арѣ фѣгѣра азѣ дѣн фрѣнтеа знеи трѣне ес-
челенте de акторѣи лѣминѣдѣи ши кѣ талантѣ, карѣ
врѣрѣ аи дѣтѣнде о тѣнѣ фрѣтернѣ ши крѣштѣнѣ;
дарѣ нѣ дѣтѣлѣнѣрѣ декѣтъ о тѣнѣ de аварѣ ши
de дѣвидѣосѣ, сѣв каре вѣтеа о инѣмѣ de фѣанѣриѣтѣ;
кѣ ачѣаста нерѣдѣ ши пѣвлѣкѣл ши дѣректоѣрѣлѣ;
варе арѣ фѣи кѣлесѣ знѣ вѣнѣл сечерѣнѣл дѣнѣ зрѣта
зпѣрѣ талантѣ жѣне ши повѣле, карѣ арѣ фѣи атрѣсѣ
пѣвлѣкѣл ла театрѣ, на теѣлѣ врѣвиле дѣн вѣтѣ-
тѣрѣ. Отѣлѣл пасѣонатѣ есте инѣмѣкѣл лѣи дѣ-
сѣшѣи: натѣма дѣтѣнѣкѣтѣ мѣнтеа, ши дѣче не отѣ
ла нерѣдѣи сѣмѣдѣоаре, ла нерѣреа лѣи.

Кѣи конѣдѣита са антѣ-ромѣнѣл ши антѣ-крѣштѣнѣ,
Домнѣ Караѣеали ши а фѣкътѣ рѣв Дѣмѣсѣле дѣ-
сѣшѣи: а кѣзѣтѣ дѣн гроѣпа че о сѣпа Длѣи Мѣлло,
алѣ кѣрѣвѣа талантѣ еминѣнтѣ нѣчи дѣсѣшѣи рѣвалѣл
сѣв нѣ дѣлѣ поате нега. Нѣзорѣл нѣ поате еклѣнѣи
кѣлдѣра ши лѣшѣина соарѣлѣи. Корѣлѣл ши Вѣлѣнеа
нѣ потѣ фѣи Авѣила ши Лѣлѣл: Авѣила е Авѣилѣ, ши
лѣлѣакѣл е лѣлѣакѣ; ши вроѣска, врѣндѣ а се фаче
таѣрѣ, сѣа дѣшфѣлатѣ пѣнѣл а крѣпатѣ. Амѣкѣл челѣ
маѣ дѣтѣнѣл, маѣ пѣтѣнтѣ ши дѣтелѣдѣнтѣ алѣ Dom-
нѣлѣи Мѣлло нѣ ии пѣтеа фаче знѣ вѣне маѣ марѣ

ка дѣсѣшѣи инѣмѣкѣл сѣв челѣи маѣ не дѣтѣнѣкѣтѣ:
атѣта е de адевѣратѣ къ инѣмѣдѣи пошѣтрѣи чеи маѣ
рѣи не фѣкъл adesea знѣ вѣне маѣ марѣа декѣтъ
амѣдѣи чеи маѣ вѣни . . .

Есте дарѣ нечесе а се дѣкегеа амѣеле трѣне (а
Домнѣлѣи Караѣеали) дѣнтрѣна сѣнгѣрѣ, сѣв дѣре-
кѣдѣне счѣпалѣ а челѣи дѣнтѣлѣ, ши сѣвѣтѣ дѣрекѣдѣи дѣне-
ралѣ а знѣи комѣтетѣ, фѣорматѣ дѣн вѣрѣвѣдѣи кѣ
инѣмѣ ши кѣ инѣтелѣдѣнтѣ, карѣ сѣв нѣ крѣдѣ нѣчи
знѣ сакрѣфѣдѣи пентрѣ дѣшфѣлѣрѣеа театрѣлѣи па-
дѣиѣналѣ; дарѣ фѣрѣ ажѣторѣлѣл сѣнгѣрѣ алѣ гѣвер-
нѣлѣи, de сѣрѣда тоате!

Молѣиѣрѣ, прѣндѣлѣл комѣдѣиѣи фрѣнцѣесе, фѣ фѣ-
рѣчѣитѣ а фѣи прѣтеѣциѣнтѣ de Лѣдовѣилѣ XIV, каре фѣ
Марѣ, нѣ центрѣ вѣкторѣилѣ репѣртѣте кѣ сѣвѣа
лѣи Condé, чи пентрѣ прѣтекѣдѣиѣнеа регѣлѣ че дѣте
артѣлѣорѣ ши шѣтѣинѣделѣорѣ, че лѣзарѣ знѣ свѣрѣ
ана de марѣ сѣвѣтѣ доминѣреа лѣи фѣенѣменѣлѣ. Сѣвѣтѣ
егѣда ачѣстѣи реѣче, Молѣиѣрѣ вѣчѣи не Тартѣфѣи ши
не вѣдѣрѣани, не Новѣли ши не пѣданѣдѣи, фѣрѣ Лѣ-
довѣилѣл, Racine, Boileau, Lafontaine ши Moliere
нѣарѣ фѣи фѣостѣ поате чеѣеа че сѣнтѣ. Перѣилѣсѣ ла
Грѣчи, Мѣчѣла ла ромѣни, ши Colbert ла фрѣнцѣесѣи
аз зрѣнатѣ Арѣтеле ши шѣтѣинѣделе, алѣтѣреа кѣ дѣн-
шѣи; de ачѣеа, постерѣтатеа рекѣзѣносѣкѣтѣоаре аз датѣ
нѣшѣеле лѣрѣ секолѣлѣорѣ дѣн карѣ аз трѣитѣ ачѣштѣи
марѣ рефѣормѣторѣи полѣитѣи.

Сперѣшѣл дарѣ къ ши гѣвернѣлѣл ромѣнѣл ва
дѣтѣнде о тѣнѣл натѣрнѣл челѣеврѣлѣи артѣстѣ
Мѣлло, дѣкредѣндѣндѣи i дѣрекѣдѣиѣнеа счѣпалѣ, ши
сѣворѣдѣндѣнѣи амѣеле трѣне, карѣ, дѣспѣрѣдѣте,
сѣнт дѣвиле ши фѣрѣ сѣчѣсѣл.

Домнѣ Мѣлло арѣ дрѣнтѣ ла рекѣношѣтѣнѣдѣа
Мѣнтѣнѣлѣорѣ, не карѣ ии а прѣферѣтѣ не лѣнѣгѣ
кѣпѣчѣтѣдѣенѣи сѣи Молѣдѣви, пентрѣ кѣвѣнтѣлѣл, (о
зиче дѣсѣшѣи) кѣ а афѣлатѣ дѣн пѣвлѣкѣлѣл ромѣнѣл
дѣн Мѣнтѣнѣа маѣ тѣлѣтѣ сѣмѣнатѣе, дѣтелѣдѣнтѣ ши
ши рекѣношѣтѣнѣдѣ: артѣстѣлѣл челѣи вѣнѣл кѣтре пѣ-
влѣкѣлѣл лѣминѣнтѣл сѣлѣл есте ка прѣотѣлѣл кѣ-
тре попорѣани, ка копѣи кѣтре тѣмѣл: знде афѣл
ажѣторѣл, сѣнчѣрѣитѣте, аторѣл, аколѣ алеарѣгѣ, асѣдѣл,
тоаре.

Фѣрѣче паѣдѣиѣнеа че шѣтѣе прѣдѣи талантѣе,
ши рѣсѣлѣтѣи не лѣминѣторѣи сѣи! Ачѣеа паѣдѣиѣнеа нѣ
тоаре!

Ромѣнѣи. пѣнѣл авѣдѣи лѣшѣина кѣ вои, профѣитѣдѣи
de лѣшѣинѣ: пѣдѣнѣ ши ва фѣи, пѣдѣнѣ ши нѣ ва маѣ
фѣи! Кѣндѣ лѣшѣина лѣнчѣштѣе, отѣлѣ е дѣн дѣтѣнѣ-
рѣкѣтѣ, отѣлѣ е неферѣчѣитѣ!

Наѣдѣиѣнеа карѣ аз диспредиѣнтѣ сѣлѣ аз вѣчѣсѣл

не професии лор, ачелеа аз мъртв саз аз сфери
мъртв амаръ!

История не арагъ не Жидеа, иніма антикитудіи,
соареле моралъ аз лѣтні веки, каре сфери ачѣтеа
мартірѣри ни пѣтѣа сервѣдѣніи, нѣмаі центръ къ
малтрата не Професии еі, не вѣневоиторіи еі; ази
евреѣи п'аз патріе: рѣтъческѣ не сѣрфаца глоблѣи,
ка цѣганіи къ корѣрѣле!

Че лекціѣне инстрѣктѣв центръ Ромѣніа, каре
паре а оі Жидеа модернъ!

Фіе ка Рѣтѣніи ачѣи вѣні, къ гѣвернѣлѣ дн
фрѣнте, съ сѣдѣе не D. Мілло, артѣстѣлѣ ромѣнѣ,
каре фаче оноаре Рѣтѣнілорѣ къ талантѣлѣ съ
челѣ рарѣ ни неконгеставѣлѣ. Пѣнедѣи ла днчер-
каре ачестѣ фрѣтмосѣ талантѣ, мѣрѣнінѣдѣлѣ дн
сѣфера са счепалѣ, 'vnde este локѣлѣ съ, трѣпѣдѣ
мѣсеі сале; дака, ла лѣкрѣ, не ва корѣспѣнде къ
місіѣнеа са ни къ дорѣнда ценералѣ, атѣнчѣ нѣмаі
цѣнѣтѣи атѣнчѣ, съ'л алыгадѣ. Пѣтѣ, атѣнчѣ такѣ ка-
ломнѣи ни пѣтерѣле съ се днтрѣнѣскѣ фрѣдѣште!

Бѣвѣрѣштѣ, 15. Ізлѣ. 1855. '

К. D. Арѣческѣ.

SOCOTÉLA PUBLICA

a

Fondului Reuniunii Femeiloru Romane
si cl. in 21/9. Optombre 1854.

Dupa localitati de pe unde au intratu colectele.

Numele localitatiloru de unde sau tra- misu colectele si minimulu anualu.	Sum'a colec- teloru pri- mite in m. c. dela inceputu pana in 21/9. Oct. 1854.
Abrudu, Zlatna, Rosia si alte sate	274 34
Aradu (din tota diocesea)	945 46
Avrigu	2 —
Beliu	15 —
Birchisiu si Ujpecs	67 36 ⁴ / ₅
Brasiovu cu unele incurse	1776 29
Blasiu	504 34
Bucuresci	262 30
Betleanu, in districtulu Retegu	27 48
Baia-mare (in Ungaria)	44 36
Carei-mari (Nagy Karoly)	10 —
Cernautiu	8 —
Costeiulu-mare	6 —

Numele localitatiloru de unde sau tra- misu colectele si minimulu anualu.	Sum'a colec- teloru pri- mite in m. c. dela inceputu pana in 21/9. Oct. 1854
Cutu	fl. cr. 23 22
Clusiu	33 —
Craiova	5 —
Cohalmu (Catia)	29 34
Cosiova in Banatu	30 40
Campulungu	40 —
Cacova in Banatu	4 30
Deva cu Roscani	271 50
Deesiu si din distr, Reteagu, Reginu	133 12 ⁴ / ₅
Erdö Sz. György	5 —
Faragau, (protopopiatu Cozma)	17 12
Fagarasiu	95 42
Gurasadu	20 —
Gierla	25 18
Gyula	28 20
Hatiegu si Puii	75 26
Iliefalva	7 6
Lapusiulu ung. din cercuri si subc.	86 30
Lipova (in Banatu)	20 —
Lugosiu	223 —
Iassii Moldaviei: D. A. C. Hurmuzachi	2774 20
Muresiu Osiorheiu	68 —
Muresiu-Ujóra	28 6
Mediasiu	23 9
Naseudu	91 2
Nanda	9 —
Nyires	3 —
Orestia	40 59
Parisu	120 —
Pociaiu (in Ungaria)	59 10
Persani	105 —
Pomni	12 —
Pesta	130 —
Reteagu (Parochia)	11 16
Radantiu (in Bucovina)	3 —
Rosia (lunga Blasiu)	32 35
Secele si Feldiora	92 53
Siacobu de Campia	8 —
Sibiiu si Resinari (intre fior. 3 galb. nat.	409 26
Semileulu Silvaniei si giurulu	111 50
Saio Vásárhely	11 —

Numele localitatilor de unde sau transmisu colectele si minimulu anualu.	Suma colectelor primite in m. c. dela inceputu pana in 21/9. Oct. 1854.
	fl. cr.
Siomcuta-mare	8 —
Timisora	210 56
Turda si Filea de josu	46 15
Toraculu micu	20 —
Toraculu mare	10 —
Tasnadu-Sarvadulu	10 —
Urbea-mare (Oradea in Ung.)	385 35
Versietiu	210 6
Vingardu (distr. Beligrad.)	4 —
Viena	1942 —
Veresmortu	10 14
Zernesti	14 —
Din venitul balului Reuniunei din Brasiovu	706 25
Interesele dela Capitalepuse cu interesu	1203 26

Suma totala a banilor incursi: 14,044 19³/₅
 ad. patru sprediece mii si patru dieci si patru florini si 19³/₅ cre. monet. conventionala, intre carii se afla 548 ad. cinci sute patrudiecei si optu galbini in natura, unu taleru de cinci franci si unu galbinu de 20 franci.

COMPUTULU PUBLICU.

alu Fondului Reuniunei Femeiloru romane scl. pentru anulu 1853¹/₄, alu Reuniunei alu IVle, Incependu dela 2. Optobre 1853 pana la 21/9 Opt. 1854, prezentatu adunantie generare a membriloru Reuniunei, tiente in 22/10. Optobre anulu 1854.

Numele Posturiloru

Sum'a per cas'a in obligatiuni si bani in 2. Opt. 1853 se afla dapa computulu publicu, (vedi si in carticic'a Reuniunei partea II,) intocma	fl. cr.
In Sum'a aceasta capitalulu neatingibilu era	11496 38 ⁴ / ₅
Contingentulu de ajutoriu era pe anulu decursu	11122 5 ⁴ / ₅
Sa datu ajutoriu la orfanii martiriloru in anulu decursu prin c. r. gubernu si respectivii staruitori ai Reunieii precumu si nemediulocitu	374 33
Restanti'a din contingentulu de ajutat	335 28
	39 5

Numele posturiloru

	fl. cr.
In anulu 185 ³ / ₄ , alu IV alu Reuniunei, au intratu in colecte, minimu anualu, accidente, si interese incasate pana in 21/9. Opt. 1854, incependu dela 2. Opt. anulu 1853	2193 10 ⁴ / ₅
Interesele, ce sau pututu incasa pana in 21/9 Opt.	489 38
Trei parti de ajutoriu pe anulu viitoriu facu Din contingentulu de ajutat pe anulu trecutu remasera	367 13 ¹ / ₂
	39 5
Sum'a contingentulu de ajutat pe anulu viitoriu	406 18 1/2
Totalulu colectelor dele inceputulu Reuniunei pana 2. Opt. an 1853	11851 8 ⁴ / ₅
Colectele si totu ce a intratu in fondu in anulu alu IV alu Reuniunei pana in 21/9 Opt. anulu 1854	2193 10 ⁴ / ₅
Suma colectelor din inceputulu Reuniunei	14044 19 ³ / ₅
Erogatele dela inceputu cu ajutoriulu datu orfelineloru pana in 2. Opt. 1853	354 30
Erogatele dela 2. Opt. an 1853 pana in 21/9 Opt. anulu 1854, ajutoriirea orfelineloru martiriloru din anulu 1848—1849	335 28
Alte spese de tipariri, compactura, si la unu scriitoriu in timpul bolnavirei actuarului scl. (celelalte lea purtatu earasi Sevastia Muresianu)	94 51
Sum'a erogatorulu dela inceputu	784 49
Fondulu per casa in Obligatiuni; bani si losululu Waldstain in 21/9 Opt. 1854	13259 30 ³ / ₅
Adeca: treisprediece mii, doue sute cinci dieci si noue et 30 ³ / ₅ cr.	
Socotindu contingentulu de ajutoriu pentru orfani in anulu 1854 ¹ / ₅	406 18 ¹ / ₂
Remane capitalulu neatingibilu in 21/9 Opt. 1854	12853 12 ¹ / ₁₀
ad. douesprediece mii, optu sute cinci dieci si trei florini 12 ¹ / ₁₀ cr. mon. conv., unu taleru de 5 franci si unu galbini de 20 franci.	
Brasiovu 21/9 Optobre 1854.	
In numelc comitetulu R. F. Romane.	
Maria Nicolau, presedinte.	